

5. Екологічне виховання учнів як основа для забезпечення екологічного майбутнього людини. Основи екологічних знань. Тернопіль : 1994. С. 143–148.
6. Петровська Мирослава Екологічна культура : методичні рекомендації для самостійної роботи студентів. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013. С. 3.
7. Ситченко А.Л. Від героя до автора. Посібник для вчителів. Тернопіль : 1993. 192 с.
8. Степанишин Б.І. Викладання української літератури в школі. Київ : Проза, 1995. С. 221–237.
9. Сухомлинський В.О. Вибрані педагогічні твори: В 3-х т. Т.1, Москва : 1979–640 с.
10. Тютюнник Г. Дивак. Позакласне читання. 5 кас: Хрестоматія творів, рекомендованих для позакласного читання. Тернопіль : Джура, 2003. С. 111–120.

Валерія Ярошенко

студентка IV курсу СВО бакалавра

Вінницького державного педагогічного університету

імені Михайла Коцюбинського

(Наук.керівн. –старший викладач Пойда О. А.)

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ПРЕЗЕНТАЦІЙ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ У 5 КЛАСІ

Зважаючи на сьогоднішній технічний прогрес у країні, у жодній сфері людської діяльності неможливо обійтися без комп'ютерних технологій. Навіть якщо взяти до уваги різні типи шкіл у містах України, ми можемо спостерігати, що поступово в усіх закладах загальноосвітнього типу в

навчанні активно застосовуються смартфони, ноутбуки та телевізори та інші предмети технічного забезпечення.

Актуальність статті полягає у дослідженні сучасних мультимедійних технологій та особливостей їх застосування на уроках української літератури, позакласних заходах із літературним спрямуванням.

Наша стаття буде подана у двох площинах. Її метою є:

- розглянути, які вимоги є необхідними для створення якісної презентації для учнів;

- проаналізувати, наскільки ефективним є застосування мультимедійних презентацій на уроках української літератури, зокрема у 5 класі.

Необхідність застосування комп'ютерних технологій на уроках української літератури методично обґрунтовували у своїх статтях такі науковці, як Дементієвська Н.П., Морзе Н.В., Лисенко В.А., Кір'яченко Н.Г., Козлова Л.В., Мавріди Т.Ю. та ряд інших дослідників.

«Науковці вважають мультимедійну презентацію (яка входить до ІКТ) однією з найвдаліших форм розробки й представлення навчального матеріалу для дітей дошкільного віку (особливо на заняттях із ознайомлення з навколишнім світом)» [1, с. 373–374].

Ефективність проведення вчителем уроку залежить від різних факторів: від обізнаності вчителя у його предметі, від вміння подати його, від засобів та прийомів, які він використовує, а також від обладнання та інших матеріалів, які вчитель застосовує.

Спершу дізнаємося, що ж таке мультимедійна презентація.

«Мультимедійна презентація – це набір кольорових слайдів, оформлених засобами інформаційних технологій. Слайди призначені для розкриття певних питань теми» [1, с. 375].

А. Шевченко подає більш розширене визначення: «Мультимедійна презентація — це сукупність текстів, зображень, звуку, анімації та інших засобів представлення інформації на визначену тему, яка зберігається у файлі спеціального формату з розширенням Ppt» [3, с. 23].

«Дані ЮНЕСКО резюмують, що коли людина дивиться, вона запам'ятовує 25% видимої інформації, коли слухає – 15% мовної інформації, коли слухає й дивиться – 65% усієї інформації. Вихователі застосовують у навчально-виховному процесі дошкільників мультимедійні технології як аудіовізуальний засіб, що впливає на різні органи чуття» [1, с. 374]. Наприклад, якщо ставити учню питання усно, він не завжди зможе зорієнтуватися одразу та дати відповідь. Вихованець може втратити фрагмент питання, на яке необхідно відповісти. Натомість, якщо питання є на слайді, знову ж таки, свою роль відіграє візуалізація. До того ж не завжди є можливість на кожен урок роздруковати роздатковий матеріал чи інші завдання для всіх учнів, і у цьому допомагають технічні засоби. Особливо важливо використовувати їх для підлітків, щоб дати їм більше уявлення про предмети чи явища, про які йдеться на уроці, задля більшої доступності розумінню.

Основні можливості при застосуванні презентацій:

- широке застосування ігрових прийомів;
- широкі можливості відтворення фрагменту навчальної діяльності (предметно-змістового, предметно-операційного і рефлексивного);
- активізація навчальної роботи учнів, посилення їх ролі як суб'єкта навчальної діяльності; посилення мотивації навчання.

Тепер перейдемо **до вимог**, яким має відповідати мультимедійна презентація:

- відповідність змісту матеріалу вимогам програми;
- гранично доступний виклад матеріалу;
- продуманість обсягу матеріалу, що розміщується в конкретний момент на робочому екрані для підтримки концентрації уваги;
- посилення мотивації навчання;
- активізація учбової діяльності учнів, посилення їх ролі як суб'єкта навчання;

- індивідуалізація процесу навчання, використання основних і допоміжних навчальних впливів, розширення меж самостійної діяльності школярів;

- урізноманітнення форм подання інформації;

- урізноманітнення типів навчальних завдань;

- створення навчального середовища, яке забезпечує «занурення» учня в уявний світ, у певні соціальні й виробничі ситуації;

- постійне застосування ігрових прийомів;

- забезпечення зворотного зв'язку, можливість рефлексії;

- можливість відтворення фрагмента учбової діяльності;

- для молодших класів важливим пунктом також є наповненість презентації не лише текстом, а й картинками для більшого привернення уваги;

- презентація обов'язково повинна мати гармонійно поєднані кольори, у ній не має бути перебільшеною кількість рамок, ілюстрацій, зображень, тощо. Фон має бути світлим, а текст темним для кращого сприйняття тексту зором;

- текст має бути читабельним, тобто мати достатньо великий розмір, колір та шрифт, аби учні на задніх партах теж чітко бачили навчальний матеріал.

Оскільки після 4 класу в дітей змінюються вчителі та додається чимала кількість нових предметів, перед учителями постає завдання допомогти дітям 5 класів адаптуватися до нових умов. Що стосується уроків української літератури, то тут варто приділити особливу увагу. Коли учні переходять від звичайного читання та обговорення змісту твору до його поглибленого аналізу, педагог має візуалізувати те, про що йдеться на уроці, тому презентації бажано робити на кожен урок.

Аби не перетворити шкільний урок на лекцію в університеті, завданням учителя є максимально стисло та доступно викласти та пояснити матеріал, а це найкраще робити саме за допомогою схем та таблиць (зобр.1). Наприклад,

порівняємо таблицю до уроку української літератури для 5 класу, яка намальована на дошці і ту, яку можна створити на слайді. У презентації її можна зробити кольоровою, використати різні види шрифту тощо (зобр.2):

Зобр. 1

Художні засоби	«Садок вишневий коло хати»	«За сонцем хмаронька пливе»
1. Метафора	Хрущі гудуть, зіронька встає, соловейко не дає	серце одпочине, туман оповие душу, хмаронька пливе, поли розстилає, сонце спатоньки зове, серце заговорить, розстилає туман
2. Епітети	Садок вишневий, вечірня зіронька, маленькі діточки	синє море, хмаронька рожева, туман сивий, тьма німа, червоні поли, рожева пелена, мала година
3. Порівняння		мов мати дитину, неначе ворог, мов матері діти

Зобр. 2

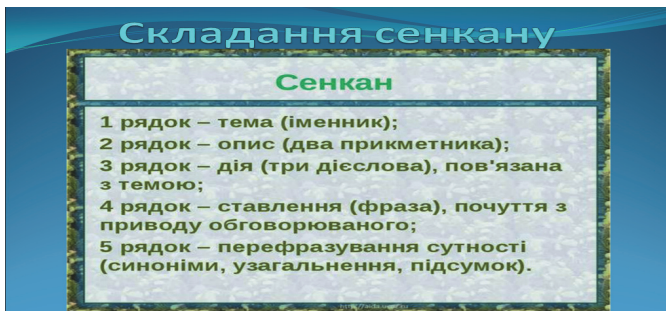
За допомогою мультимедійних презентацій можна організувати ефективну групову та індивідуальну роботу, спільну роботу з усім класом та командну роботу, організувати брейн-ринг. Візьмемо для прикладу урок з української літератури у 5 класі («Таємниця козацької шаблі» Зірки Мензатюк). На слайді поданий перелік рис характеру головних персонажів твору, а учні мають визначити, кому з них які риси належать (зобр. 3).

Зобр. 3

Якщо завдання пов'язані з вибором правильної відповіді (тести чи завдання із сигнальними картками), їх теж варто вивести на слайд, аби учні не плутались і в них перед очима було завдання.

Необхідними під час навчального процесу є і творчі завдання, які розвиватимуть увагу, спостережливість та визначатимуть творчий рівень учнів. Для цього перед дітьми має бути **пам'ятка** складання твору-опису, твору-роздуму, есе, сенкану, даймонду тощо. Але для школярів, як ми вже зазначали, необхідна візуалізація, і не завжди є можливість роздрукувати пам'ятку для кожного, отже, дуже зручно, коли вона є на слайді і виконана у кольоровому варіанті (зобр. 4):

Зобр. 4

Зручно також використовувати мультимедійні презентації для **уроків засвоєння нових знань**, оглядових уроків. Для презентацій вчителя-словесника на уроки української літератури характерні такі ознаки:

- наявність зображення письменника та дати його життя;
- розгляд біографії письменника (у 5-6 класах – поверхневий, у 7-11 класах – деталізований);
- список творів, написаних даним митцем;
- короткий огляд творів, які підлягають вивченню за програмою.

Та при цьому варто пам'ятати, що на слайдах має бути не надто великий обсяг інформації; вона може використовуватись як шпаргалка для вчителя і джерело конспекту для учнів. Виходячи з поданої у презентації розповіді, наприклад, про життя та творчість письменника, вчитель зможе постійно «переключати» увагу з презентації на свою розповідь про літературного діяча.

Презентація для уроків розвитку зв'язного мовлення. Учні 5 класу продовжують вчитися писати твори як на уроках мови, так і на заняттях з української літератури, що допомагає їм розвивати творчі здібності та мислення. Характерними ознаками для таких презентацій є:

- наявність на слайді структури твору, який пишуть діти (учні вже мають вивчати її та знати, що таке зачин, основна частина та кінцівка);
- вимоги до твору, приклад подібного твору;
- якщо мова йде про твір-опис, можна у презентацію додати зображення описуваного явища чи предмета, музику для більш продуктивної праці (якщо учні описують природу навесні, можна створити навіть слайд-фільм із квітучою природою).
- можна додати допоміжний словничок, так звану довідку.

Усі ці елементи налаштовуюватимуть учнів на потрібну хвилю та допоможуть їм у творчій праці.

Висновки. Отже, можемо підсумувати, яка користь від презентацій в учбовому процесі:

- підвищення якісного рівня використання наочності на уроці;
- зростання продуктивності уроку;
- логічний та гранично доступний виклад навчального матеріалу;
- краща рефлексія та наочність;
- наближення до новітніх освітніх технологій.

Список використаних джерел

1. Волкова В., Худякова А. Мультимедійні технології як один із засобів візуалізації інформації в навчально-виховному процесі ДНЗ. // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. Вип. 50 (103). Запоріжжя, 2016. С. 372–377.
2. Пойда О. А. Використання мультимедійних презентацій на уроках української літератури / О. А. Пойда // Перспективи впровадження інформаційних та комунікаційних технологій у навчально-виховний процес. Матеріали науково-практичної інтернет-конференції. /Кол.авт./ Вінниця: Вінницький обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників. 244 с.
3. Шевченко І. Використання мультимедійних презентацій як сучасного засобу навчання в системі післядипломної освіти // Комп'ютер у школі та сім'ї. 2012. №1. С. 23–26.